

Van Hove verricht klein wonder

THEATER KINDEREN VAN DE ZON

★★★★☆

Gorki's hermetische stuk prachtig ontsloten door de regisseur.

AMSTERDAM Blijbe beelden uit de Sovjet-Unie. Vrolijke pioniertjes, gelukkige arbeiders en voor de mensen thuis de nodige gymnastiek voor een gezond lichaam. Via de televisie in hun huiskamer laat de nieuwe wereld al uitgebreid van zich weten en toch wil haar komst maar niet doordringen tot de familie Protassov.

De personages in Maxim Gorki's *Kinderen van de Zon* hebben weinig gevoel op wat er buiten hun eigen veilige bastion gebeurt. In de nieuwe encensering van Ivo van Hove wordt dat meteen voelbaar. Scenograaf Jan Versweyveld ontwierp een relatief kleine, centrale ruimte, met een ijskast, een fornuis, een tafel en die tv. Er is de suggestie van een raam, maar dat blijft lang dicht. Hier houdt men het liever bij zichzelf.

Geen flitsende vormgeving, weinig (maar wel heel indringend) video-beeld: voor deze co-productie van Toneelgroep Amsterdam en NTGent geeft de regisseur de vloer vooral aan de acteurs, en aan de schrijver. Het resultaat is virtuoos gespeelde voorstelling met inhoud die áánkomt.

Gorki (1868-1936) schreef zijn toneelstuk in 1905, in tijden van onrust en opstand die voorafgingen aan de grote revolutie van 1917. In zijn stuk schetst hij onder meer het onbegrip maar ook de desinteresse van de intellectuele elite voor de arbeidersklasse die moet vechten voor een menswaardig bestaan.

Kinderen van de Zon is niet zijn meest gespeelde stuk, en dat is niet zo vreemd. Je kunt het makkelijk lezen als een hermetisch Russisch gedoeje met een hoop gejeremieer van een stel zonderlingen. Maar Van Hove en vaste dramaturg Peter van Kraaij hebben hier een klein wonder verricht: ze hebben de tekst prachtig ontsloten, de humor blootgelegd, de discussie verhelderd, zodanig dat het publiek van vandaag zich kan laten aan een verhaal van vandaag. Eén waarin de kunsten en de wetenschap

zich soms moeizaam verhouden tot een wereld op drift en omgekeerd. En één waarin ook altijd persoonlijke relaties een bron van vermaak en verdriet zijn.

De acteurs maken ieder een kunstwerkje van hun rol; in hun licht-karikaturale uitdossing zijn ze grappig maar weten ze ook ongelooflijk te ontroeren. Jacob Derwig is de zelfgenoegzame wetenschapper Protassov, die vooral geeft om zijn stinkende scheikundeprófjes. Met onnavolgbare glimlach en voortdurend gestumper is hij geestig en vervreemdend tegelijk. Zijn tegenhanger in de kunsten is de flamboyante Wagin,

een personage waarmee Wim Opbrouck heerlijk uit de voeten kan. Gijs Scholten van Aschat, die zijn debuut maakt als vaste acteur bij TGA, ontroert keer op keer als de koppige dierenarts uit de Oekraïne.

Tussen deze mannen en de vrouwen die hier hun toevlucht vinden, ontvouwen zich interessante discussies en ingewikkelde relaties. Elsie de Brauw is intrigerend en meeslepend als de wereldvreemde Melania, Hilde van Mieghem een aardse mevrouw Protassov. En Halina Reijn is fantastisch als de zenuwzieke zuster Lisa.

Van Hove laat haar spil zijn: waar eenieder zijn eigen geneugten na-

jaagt en particuliere denkbeelden koestert, blijkt Lisa vaak in staat een andere kant van de werkelijkheid te zien. Haar zenuwziekte maakt dat de anderen haar willen ontzien en nauwelijks serieus nemen, maar zij weet soms tegen wil en dank - als geen ander de vinger op de zere plek te leggen. Reijn geeft haar precies de juiste fysiek en emotie mee, die in de laatste scène voor de pauze voor een pakend hoogtepunt zorgt.

De tweede helft komt ietsje stroef op gang; hier wreekt zich even Gorki's (herhalende) opbouw. Maar dan komt het stuk in volle vaart op je af. Binnen waakt de mopperige huis-

houdster (Frieda Pittoors) nog over de samovar, buiten begint het op een verschrikkelijke manier te rommelen. En dan beukt de werkelijkheid met alle geweld tegen de muren. Als het stof eindelijk wat is neergedaald, is Lisa de eerste die opstaat. Ik heb zo met jullie te doen, zegt ze, op een manier die de kinderen van de zon én hun publiek ontredderd achterlaat.

Karin Veraart

Kinderen van de zon van Maxim Gorki. Toneelgroep Amsterdam/NTGent. Regie: Ivo van Hove. Stadsschouwburg, Amsterdam, 28/11. toneelgroepamsterdam.nl.

Scène uit *Kinderen van de zon* door Toneelgroep Amsterdam/NTGent.

Foto Jan Versweyveld